

Oude veldnamen Sonnega en Oldetrijne

Topografische kaart met oude veldnamen van de dorpen Sonnega en Oldetrijne gemeente Weststellingwerf

Gelijktijdig met het ontwikkelen van het "Landschapsproject fase 5 Weststellingwerf" is het initiatief ontstaan voor het vastleggen van de veldnamen, historie, bezienwaardigheden en bijzonderheden van de dorpen Sonnega en Oldetrijne.

Op deze kaart zijn gebiedsdelen (landerijen/akkers, wegen, waterwegen) aangegeven, zoals die werden genoemd in de Floreencohieren van Sonnega (1858) en Oldetrijne (1848) of door de plaatselijke bevolking werden getypeerd.

Floreencohieren van Weststellingwerf zijn indertijd aangelegd voor het innen van de grondbelasting. Het zijn registers, waarin per dorp en per genummerde soolstede het totaalbedrag aan verschuldigde florenen* werd aangegeven. De grondbelasting moest worden opgebracht door de grondeigenaren per kavel, voor zover de kavel niet "floreenvrij" was. Omdat het grondbezit regelmatig wisselde, werden eenmaal per 10 jaar nieuwe cohieren aangelegd. Het eerste verscheen in 1700 en de laatste dateert van 1858.

Naast de verschuldigde belasting en de namen van de eigenaren en gebruikers wordt in de cohieren een globale omschrijving gegeven van de ligging van de soolsteden en wordt hierbij ook gebruik gemaakt van veldnamen.

De tweelingdorpen Sonnega en Oldetrijne vormen tezamen een langgerekt lintdorp met op de grens de Openbare Lagere School, genoemd De Lantscheene (scheen=grens). De twee dorpen zijn geografisch globaal te situeren tussen de rivier De Lende en de waterscheiding De Scheene.

Oldetrijne grenst in het westen aan de Jonkers- of Helomavaort. Sonnega grenst in het oosten aan Wolvega.

* 28 stuiver = 1 floren (goudgulden)
1 stuiver = 16 penningen
1 penning = (was) de kleinste rekeneenheid.

De veldnamen zijn vermeld in de streektaal "Stellingwerfs" en zijn ontleend aan het boek "Veldnamen van Stellingwerf Deel VI Ooldetriene en Sunnega" van Piet v.d. Lende (uitgave 2009 door de Stichting Stellingwarver Schieversronte)

Verklaring plaatsnaam Sonnega:

In een bisschoppelijke bron uit 1240 komt de naamgeving Sonnegoe voor, maar in 1320 komt de naam Ostrinde voor en zeer waarschijnlijk is dat het latere Sonnega. Verklaring hiervoor is dat er wellicht een afscheiding is geweest van Oldetrinde, want er was in 1320 ook sprake van Nieuwestrinda (Nijetrijne). Zie voor uitgebreidere verklaringen naar de teksten van Dr. Henk Bloemhoff in het boek "De dorpen van Stellingwerf in oude beelden" van Jan Koops en Jan de Vries (uitgave 2012 Stichting Stellingwarver Schieversronte).

Verklaring plaatsnaam Oldetrijne:

In 1320 werd Oldetrijne genoemd als Oldetrinde en in 1338 werd gesproken over De Thynda en in een oorkonde van 1408 wordt genoemd Olde Trynde. In 1620 wordt voor het eerst Oldetryne als plaatsnaam genoemd.

1 Kerk van Oldetrijne:

De kerk van Oldetrijne stond oorspronkelijk aan de Sintelweg (nu Kerkhofslaan), maar deze werd in 1869 afgebroken. Op de huidige plaats (Kerkhofslaan no. 4) werd in 1870 een nieuwe kerk in gebruik genomen. Hierdoor kwam er een einde aan een uniek kerkje aan de Sintelweg, dat als enige in Friesland met riet was gedekt. De begraafplaats van Oldetrijne is nog op de oorspronkelijke plaats. De nieuwe kerk werd in 1980 een multifunctioneel gebouw, als Dorpscentrum voor de gemeenschap.

2 Kleistraat:

De grens tussen Sonnega en Oldetrijne vormde vroeger de Oldetrijnster Sloot, die werd gegraven in 1629 in opdracht van Rinco Lyclama voor het vervoer van turf. De schippers kwamen terug met kleiaarde, die gebruikt werd als meststof over het land. Op de grens van Sonnega en Oldetrijne aan de oude Binnenweg (vroeger ook wel genoemd Middellweg) was een losplaats voor de schippers, genoemd de Oldetrijnster Wal. Een stukje Binnenweg aldaar werd genoemd de Kleistraat, refererende aan de klei losplaats. De Oldetrijnster Sloot werd overbodig toen in 1748 een begin werd gemaakt met het graven van de Jonkers- of Helomavaort.

Bronnen: © De auteursrechten en databankrechten: Topografische Dienst Kadaster, Emmen, 2012

Klokkentoe op oude begraafplaats aan de Sonnegaweg

Begraafplaats of voormalige begraafplaats

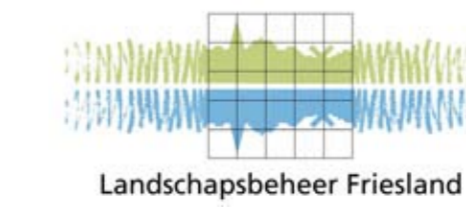
St. Jacobus Pelgrimsroute

Landschapsproject fase 5 Weststellingwerf.

Dit informatiebord is geplaatst in het najaar van 2012 als afsluiting van het project 'Herstel en versterken landschap fase 5 Weststellingwerf'. Met de uitvoering van het project zijn in de 7 dorpen van het projectgebied veel erven voorzien van streekeigen beplantingen als beukenhagen, solitaire- en hoogstamfruitbomen. Ook zijn landschapselementen als boswallen en singels hersteld.

Het project is een initiatief van de gemeente Weststellingwerf en Landschapsbeheer Friesland in samenwerking met de groencommissies en de bewoners van de dorpen Sonnega, Oldetrijne, Nijelamer, Odelamer, Odelholtwalde, Nijeholtwalde en het buitengebied van Wolvega.

Het project is mede mogelijk gemaakt door financiering van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, de Provincie Fryslân en de gemeente Weststellingwerf.

3 Lantscheene:

In de beneficiaalboeken komt herhaaldelijk het woord "scheen of scheene" voor in de betekenis van "grens", bijvoorbeeld de waterloop "De Scheene" is hiervan een afgeleide naam. De openbare school van Oldetrijne, oorspronkelijk gebouwd in 1835, staat ongeveer op de grensdeling van Sonnega en Oldetrijne.

Na een complete renovatie van de school kreeg deze de naam "De Lantscheene"

4 Klokkentoe Sonnega:

Op de huidige in gebruik zijnde begraafplaats van Sonnega stond tot 1989 een unieke ijzeren klokkentoe (dateerde van 1912), maar deze klokkentoe was aan vervanging toe. In 1989 werd op de oude dodenakker, sinds 1923 niet meer in gebruik, een nieuwe houten klokkentoe geplaatst (lees maar teruggeplaatst). Want oorspronkelijk stond daar de klokkentoe. Bekend is dat reeds in 1644 daar een klokkentoe stond met een kerkje. Het kerkje is waarschijnlijk eind 1700 begin 1800 afgebroken. In 1832 stond op die plek ook het schoolje van Sonnega. De verhoogde grafheuvel is een rijksmonument.

Kaartmateriaal geeft aan dat in vroegere eeuwen ook een begraafplaats was gelegen aan de Bovenweg (zie kaartje hierboven). Uit recent onderzoek (Boonstra/Bos) blijkt dat aldaar gevonden schedelmateriaal gedateerd kan worden uit 1265-1285 AD, dus 13e eeuw.

5 Oude sas:

Officieel behelst het sas de Lendesluis. Deze zogenoemde keersluis of sas werd in 1827 landinwaarts gebouwd als zeeverende sluis in de nieuwe Lendedijk. Laatstgenoemde dijk werd in 1828 aangelegd. Op de noordoever werd een dienstwoning gebouwd voor de sluiswachter. In de loop van de jaren 1922-1929 werd de loop van De Lende 40 meter zuidelijker gelegd. In de nieuwe Lende werd de huidige Sas met dubbele doorgang gebouwd. De bestaande sluis werd niet verwijderd maar gedempt en is in de tuin van de voormalige sluiswachterswoning nog terug te vinden. In 1991 werd bij renovatie de oorspronkelijke opbouw met loopbrug vervangen door een bredere fietsbrug direct op de sluis hoofden. De sluis zelf is een gemeentelijk monument.